

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: ЗАГАЛЬНЕ ФОРТЕПІАНО»
1 – 4 КЛАСИ
ДЛЯ МУЗИЧНИХ ЛІЦЕЇВ

*Рекомендовано науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 1 від «03» квітня 2026 р.*

**Укладачі модельної навчальної програми
«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: ЗАГАЛЬНЕ ФОРТЕПІАНО»:**

БОНДАРЕНКО завідувачка відділом загального та спеціалізованого
Олена фортепіано Київського державного музичного ліцею
Михайлівна ім. М. В. Лисенка, спеціалістка вищої категорії,
викладачка-методистка;

ВОЛКОВ професор кафедри виконавських дисциплін № 2 Київської
Сергій муніципальної академії музики імені Р. М. Глієра, доктор
Михайлович культурології, професор, заслужений діяч мистецтв
України, спеціаліст вищої категорії;

КРАСНОВА завідувачка відділу загального та спеціалізованого
Ірина фортепіано Одеського державного музичного ліцею імені
Львівна проф. П. Столярського, спеціалістка вищої категорії,
старша викладачка;

ГУДЗІЙ завідувачка відділу загального та спеціалізованого
Оксана фортепіано Львівського державного музичного ліцею
Теодорівна імені С. Крушельницької, спеціалістка вищої категорії,
викладачка-методистка.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модельна навчальна програма «**МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: ЗАГАЛЬНЕ ФОРТЕПІАНО**» для **1–4 класів** (далі – *модельна навчальна програма*) розроблена для учнів музичних ліцеїв з урахуванням вимог, передбачених Стандартом початкової музичної освіти, що здобувається одночасно з початковою та базовою середньою освітою (наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 29.07.2024 № 524) та Типовою освітньою програмою для 1–9 класів музичних ліцеїв (наказ Міністерства культури України від 29.08.2024 № 616).

Змістом навчального предмету є система теоретичних знань та практичних вмінь, яка забезпечить оволодіння *навичками гри на фортепіано учнями інструментальних (як другий інструмент) та диригентсько-хорового відділів*. Опанування модельної навчальної програми спрямовано на формування в учнів початкових навичок гри на фортепіано як фахових мистецьких компетентностей, достатніх для продовження навчання на другому етапі (5–9 класах) початкової спеціалізованої мистецької освіти.

Мета вивчення навчального предмета «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ «ЗАГАЛЬНЕ ФОРТЕПІАНО» – формування фахових компетентностей початкового рівня:

1) виконавська компетентність:

- **знати** правила виконавської постави на фортепіано, основні виконавські рухи, правила звуковидобування;
- **уміти** виконувати сольо, зокрема публічно, музичні твори відповідної складності – демонструвати виконання штрихів та інших засобів музичної виразності, читати з листа прості нотні тексти;
- **мати навички** стійкої виконавської поведінки, емоційного виконання музичних творів відповідно до їх характеру та образності;
- **розуміти** образно-художній зміст творів, застосовувати слуховий контроль;
- **ставитися** з повагою до конструктивних зауважень викладача, відповідально відноситись до навчання та самостійної роботи;

2) музична теоретико-практична компетентність:

- **знати** основи музичної грамоти та музично-теоретичну термінологію, правила та принципи простих музичних побудов, засоби музичної виразності та їх вплив на характер музичного твору;
- **уміти** визначати на слух та відтворювати на фортепіано інтервали, акорди, прості ритмічні малюнки;
- **мати навички** розпізнавання в музичному тексті вивчених елементів музичної фонетики, морфології та синтаксису, відтворення на фортепіано гам, акордів та акордових послідовностей, нескладних ритмічних малюнків;
- **розуміти** значення елементів та засобів музичної мови для відтворення художніх образів музичного твору;

– **ставлення:** проявляти власну творчу ініціативу, виявляти готовність до публічних виступів;

3) загальномузична компетентність:

– **знати** первинні музичні жанри (пісня, танець, марш, хорал), засоби музичної виразності, музичні твори та їх авторів відповідно до програми, різницю між фольклорною та академічною традицією;

– **уміти** визначати характер, настрій, темп, жанр, форму музичного твору, засоби музичної виразності;

– **мати навички** слухові та інтелектуальні для сприймання та відтворення образів через виконання музичних творів у первинних музичних жанрах, стеження за звучанням нескладних музичних творів за нотами;

– **розуміти** музику як один з видів мистецтв, її значення в житті людини як дієвого способу виявлення національного патріотизму, своєрідність української народної та авторської музики;

– **ставлення:** проявляти емоційні реакції та співпереживання на виконуваних музичні твори, виявляти зацікавленість до слухання та виконання музики загалом та української музики зокрема.

Мета навчання досягається через реалізацію таких завдань:

– виявлення і розвиток творчого потенціалу учня;
– формування спеціалізованих знань, умінь, навичок, розуміння та ставлення;

– становлення та розвиток ігрового (виконавського) апарату;
– розвиток художньо-образного мислення, емоційного інтелекту та музикальності;

– розвиток артистичності та сценічної стабільності;
– виховання навичок самоорганізації та самостійної роботи;
– формування мотивації до розширення культурно-мистецького світогляду.

Модельна навчальна програма включає орієнтовну послідовність досягнення навчальних цілей, вимоги до обов'язкових очікуваних результатів навчання, пропонує зміст навчального предмета, види навчальної діяльності для учнів 1–4 класів з предмету «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ «ЗАГАЛЬНЕ ФОРТЕПІАНО». Основною формою організації освітнього процесу з навчального предмета «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ «ЗАГАЛЬНЕ ФОРТЕПІАНО» є індивідуальні заняття у формі *уроків*.

Тривалість та кількість уроків залежать від класу спеціалізації учня, який вивчає навчальний предмет (табл. 1).

Таблиця 1

Тривалість та кількість уроків за класами

Класи	Тривалість уроку		Кількість уроків на тиждень	
	Інструментальні відділи	Диригентсько-хоровий відділ	Інструментальні відділи	Диригентсько-хоровий відділ
1	35 хвилин	35 хвилин	1	2
2–4	40 хвилин	40 хвилин	1	2

З метою активізації освітнього процесу викладач може використовувати різні **типи уроку**, зокрема: *творчий урок* – стимулювання імпровізації, аналіз різних інтерпретацій музичного твору; *комбінований урок* – відведення частини уроку для спільних занять 2 учнів: це дозволяє застосовувати ансамблеві форми музикування і сприяє вихованню навичок слухового контролю; *класні уроки-концерти* – учні демонструють свої виконавські навички перед іншими учнями, аналізують виступи. Форми концертного виконання можуть бути й такими: *концерт класу викладача*, в якому беруть участь учні різних років навчання; *тематичні концерти*, в яких учні виконують твори одного композитора або композиторів певних країн, різних творчих напрямів та історичних епох.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

1 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
1 модуль		
<ul style="list-style-type: none"> • Вміє сидіти по центру фортепіанної клавіатури з опорою в підлогу. • Знає назви октав, розташування звуків на клавіатурі. • Грає вправи для зміцнення пальців та прилаштування рук на клавіатурі. • Відтворює звуки на клавіатурі та визначає їх написання на нотному стані. • Читає прості поспівки з нотного листа та одночасно відтворює їх на фортепіано. • Вміє відтворювати прості метроритмічні групи, плескаючи в долоні, грає їх на інструменті, рахує. • Демонструє практичне вміння гри на фортепіано окремо кожною рукою, одночасно 2 руками. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ознайомлення з фортепіано, з особливостями звука різних регістрів, з функціями правої та лівої педалі. • Посадка за інструментом, постановка ігрового апарату. • Гра на інструменті окремо правою та лівою рукою (для учнів інструментальних відділів впроваджуються додаткові технічні завдання та вправи), синхронізація та координація роботи правої та лівої руки. • Робота над гаммами, нескладними етюдами з повторюваними мотивними побудовами, які мають гамоподібну, арпеджовану, акордову фактуру. 	<ul style="list-style-type: none"> • Вивчення правильної посадки за інструментом – розташування навпроти середини клавіатури, сидіння на краю стільця з опорою на ноги. • Практичне використання початкових навичок організації піаністичного апарату: робота зап'ястка, ліктя, руки від плеча. • Освоєння особливостей фортепіанних регістрів, динамічних відтінків <i>forte</i> та <i>piano</i>. • Вивчення головних аплікатурних принципів гри на фортепіано, виконання етюдів з елементарними аплікатурними формулами.
2 модуль		
<ul style="list-style-type: none"> • Усвідомлює якість та різницю штрихів <i>non legato</i>, <i>legato</i>, <i>staccato</i>, відтворює штрихи під час виконання гам, музичних творів. • Розуміє та по слуху 	<ul style="list-style-type: none"> • Вивчення основних штрихів – <i>legato</i> та <i>non legato</i> окремо кожною рукою, 2 руками одночасно, вивчення штриха <i>staccato</i>. • Акцентування уваги на 	<ul style="list-style-type: none"> • Гра мажорних гам до двох знаків у межах 2 октав кожною рукою окремо. • Опанування тризвуків у межах 2 октав кожною рукою окремо.

<p>визначає пісню, марш, танець.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Демонструє вміння гри простих секвенційних послідовностей. • Закріплює аплікатурні навички виконання гам, акордів, арпеджіо під час вивчення 	<p>слуховий контроль та розвиток вміння слухати себе під час гри на фортепіано.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Практичне застосування нотної грамоти, розпізнавання нотного тексту в скрипковому та басовому ключах. • Практичне засвоєння понять музичного розміру, такту, звукових тривалостей. • Гра на слух, відтворення коротких поспівок, нескладних п'єс по слуху. • Практичне закріплення понять мотиву, мелодичної лінії. • Гра секвенційних побудов та мотивів. • Робота над п'єсами з елементами підголоскової поліфонії (вивчення обробок українських народних пісень). 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Гра</i> вправ для розвитку самостійності кожного пальця та організації піаністичного апарату. • <i>Орієнтація</i> в нотному тексті та вміння виконувати твори на двох нотних станах. • <i>Демонстрація</i> початкових навичок читання з нотного листа. • <i>Вивчення</i> основних метроритмічних груп нотної грамоти. • <i>Виконання</i> штрихів <i>legato, staccato</i>. • <i>Відтворення</i> штрихами <i>non legato, legato, staccato</i> нескладних мелодій (п'єс) окремо або по черговою кожною рукою. • <i>Вивчення</i> та розпізнавання головних жанрових особливостей пісні, танцю, маршу, хоралу. <i>Освоєння</i> п'єс з ознаками цих жанрів.
--	---	--

2 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
3 модуль		
<ul style="list-style-type: none"> • Вивчає та виконує мажорні та мінорні (три різновиди) гами до двох знаків у межах 2 октав у прямому напрямку окремо кожною рукою, 2 руками. • Будує та грає акордові тризвуки з оберненнями на 2 або 3 октави кожною рукою окремо (<i>учні диригентсько-хорового відділу – 2 руками</i>). • Виконує етюди для закріплення штриха <i>legato</i> та <i>non legato, staccato</i>. • Виконує твори з ускладненою метроритмічною будовою 	<ul style="list-style-type: none"> • Робота над постановкою піаністичного апарату (<i>для учнів інструментальних відділів рекомендовано додаткові вправи для рук</i>). • Вивчення основних аплікатурних принципів гри гам до двох знаків на 2 – 3 октави, тризвуків, акордів, арпеджіо. • Засвоєння в процесі гри штрихів <i>legato – non legato – staccato</i>. • Робота над засвоєнням штрихів в поєднанні з асоціативним сприйняттям учнями характеру штрихів, їх емоційним забарвленням. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Виконання</i> мажорної до трьох знаків гами окремо кожною рукою та 2 руками в паралельному русі, тризвукові акорди та арпеджіо. • <i>Закріплення</i> штриха <i>legato</i> та <i>non legato, staccato</i> в процесі вивчення та виконання етюдів. • <i>Вивчення</i> творів з ускладненою метроритмічною будовою та новими аплікатурними формулами. • <i>Відтворення</i> різнохарактерних

<p>та новими для нього аплікатурними формулами.</p> <ul style="list-style-type: none"> Розуміє поняття «фразувальна ліга» у процесі роботи над штрихом <i>legato</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Вивчення етюдів, засвоєння базових аплікатурних принципів (звуки підряд, через один, хроматичні послідовності). 	<p>штрихів та динамічних нюансів, виконання арпеджіо, тризвуків (короткі мажорні та мінорні кожною рукою окремо, 2 руками).</p>
4 модуль		
<ul style="list-style-type: none"> Виконує різнохарактерні п'єси, одна з яких має елементи підголоскової поліфонії. Виконує музичні твори у формі варіації (або рондо). Опрацьовує техніку педалізації (правої педалі). Демонструє навички слухового контролю. Розуміє поняття «інтонаційна виразність». Демонструє вміння будувати, чути та виконувати мелодичну лінію, фразу. Виконує ансамблеві п'єси в 4 руки. Закріплює аплікатурні навички виконання гам, акордів, арпеджіо під час вивчення різножанрових творів. Використовує початкові навички слухового контролю в роботі та виконанні музичних творів. Дає емоційну характеристику виконуваних музичних творів. 	<ul style="list-style-type: none"> Засвоєння знаків альтерації, динамічної звукової градації. Вивчення та практичне засвоєння учнем понять: мелодія, фраза, мотив, акомпанемент на прикладі різножанрових музичних творів. Вивчення п'єс з підголосковим складом фактури як підготовчий етап до сприйняття учнем нескладних поліфонічних творів з елементарною підголосковою поліфонією. Формування емоційного інтелекту учня в роботі над різнохарактерними п'єсами. Розвиток навички читання нот з листа. 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Виконання</i> музичного твору з використанням правої педалі. <i>Виконання</i> різнохарактерних п'єс, одна з яких має елементи підголоскової поліфонії. <i>Засвоєння</i> поняття «фразувальна ліга» у роботі над штрихом <i>legato</i>. <i>Відтворення</i> градацій <i>piano-forte, crescendo-diminuendo</i>. <i>Виконання</i> нескладного твору з елементами варіаційності, рондо, сонатини. <i>Виховання</i> навички слухового контролю: ознайомлення з поняттям інтонаційної виразності. <i>Вивчення та виконання</i> нескладних п'єс в 4 руки.

3 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
5 модуль		
<ul style="list-style-type: none"> Грає дієзні гами до трьох знаків у межах 3 октав (<i>учні диригентсько-хорового відділу – 4 октав</i>). Виконує три різновиди мінору на 3 октави 	<ul style="list-style-type: none"> Робота над постановкою рухового апарату (<i>учням інструментальних відділів пропонується додаткові вправи для координації рук</i>). Опанування мажорних та 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Виконання</i> мінорної гами 2 руками в паралельному русі, а також тризвуків та коротких арпеджіо паралельно 2 руками.

<p>паралельно двома руками або окремо кожною рукою (<i>учні диригентсько-хорового відділу на 4 октави паралельно 2 руками</i>).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Грає хроматичну гаму від звуку «ре» у розхідному напрямку 2 руками. • Виконує нескладні етюди на різні види техніки. • Виконує п'єси з поєднанням різних штрихових завдань. 	<p>мінорних гам до двох – трьох знаків, тризвучних акордів, чотирьохзвучних коротких арпеджіо, довгих арпеджіо на 3 октави.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Опанування виконання хроматичної гами окремо кожною рукою в 4 октавах (низхідна, висхідна). • Вивчення етюдів, які мають гамоподібні та хроматичні послідовності, акорди, інтервали терції, кварта, квінти, сексти. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Відтворення</i> нотного тексту з використанням звукових динамічних відтінків (<i>crescendo, diminuendo</i>). • <i>Вивчення</i> творів із більш складним викладом музичної фактури. • <i>Читання</i> з листа простих нотних текстів. • <i>Робота</i> над вихованням культури звука у виконанні різнохарактерних музичних творів.
6 модуль		
<ul style="list-style-type: none"> • Проявляє самостійність у вивченні музичних творів. • Виразно фразує та веде мелодичні лінії в поліфонічних творах (<i>учні диригентсько-хорового відділу інтонують(співають) виконувани мелодичні лінії</i>). • Розуміє значення основних музичних термінів <i>andante moderato, allegro</i>. • Виконує твори з поєднанням дрібної та акордової техніки. • Відтворює редакторські позначки музичного твору (аплікатура, темп, штрихи, динамічні відтінки). • Підбирає нескладний акомпанемент до знайомих мелодій та українських народних пісень. • Демонструє навички ансамблевої гри. • Читає з нотного листа нескладні твори • (етюди або різнохарактерні п'єси) в самостійному виконанні або в ансамблі з викладачем. 	<ul style="list-style-type: none"> • Формування навички використання правої та лівої педалі, напрацювання слухового контролю під час використання педалей. • Ознайомлення з поняттям «ритмічна педаль». • Формування розуміння понять «музичний мотив», речення, фраза, початок, розвиток та закінчення музичної побудови. • Виховання вміння пов'язувати характер виконуваних музичних творів з темпом, динамічними позначками, музичними штрихами. • Вивчення музичної термінології, яка розкриває характер музичного твору. • Включення до навчального репертуару п'єс, які активізують фантазію учня (пейзажні, портретні, сюжетні). • Робота над поліфонічними творами. • Поєднання в програмі учня поліфонічної та кантиленної п'єси з твором крупної форми. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Аналізування</i> форми твору, побудови фрази («хвиля», «питання-відповідь») кульмінації твору. • <i>Засвоєння та розуміння</i> елементів музичної мови (мелодія, тема, фраза, гармонія). • <i>Вивчення</i> творів епох: Бароко, Класицизму, Романтизму. • <i>Відтворення</i> характеру музичного твору. • <i>Виховання</i> сценічної витримки під час виступів на іспитах, публічних концертах.

4 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
7 модуль		
<ul style="list-style-type: none"> • Грає гами мажорні дієзні до чотирьох знаків, бемольні – до двох знаків у межах 4 октав. • Грає мінорні гами (три різновиди) дієзні та бемольні до трьох знаків у прямому русі в межах 4 октав (<i>учні інструментальних відділів – у межах 3 октав</i>). • Будує і грає на фортепіано короткі, ламані та довгі арпеджіо 2 руками разом з оберненнями в межах 4 октав, акордові тризвуки, хроматичні гами в межах 4 октав у прямому русі. • Демонструє навички гри <i>legato</i>, дотримується принципів позиційної гри, забезпечуючи рівність виконання. • Виконує етюди на різноманітні види техніки відповідно до вимог програми. • Демонструє вміння відтворення музичного тексту різнохарактерними штрихами (<i>legato, non legato, staccato</i>). • Демонструє вміння відрізнити та відтворювати різні динамічні відтінки. 	<ul style="list-style-type: none"> • Робота в класі над вдосконаленням та використанням набутих навичок. • Робота над засвоєнням основних аплікатурних формул в дієзних до чотирьох знаків, бемольних мажорних гамах до двох знаків у межах 4 октав у прямому та протилежному русі (<i>учні інструментальних відділів – у прямому русі</i>). • Робота над опануванням коротких та довгих арпеджіо (<i>ламане – для учнів диригентсько-хорового відділу</i>), акордів (тризвуки з оберненнями), хроматичних гам у межах 4 октав (<i>для учнів інструментальних відділів – 2 – 3 октав</i>). • Вивчення етюдів на різноманітні види техніки з використанням базових аплікатурних принципів, гра різноманітних ритмічних послідовностей. • Вдосконалення гри <i>impruxiv legato, non legato</i> та <i>staccato</i> під час роботи над творами з комплексом різноманітних завдань. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Вивчення та гра</i> мажорних гам, мінорних гам трьох видів. • <i>Гра</i> етюдів для розвитку самостійності пальців, формування комплексного піаністичного апарату. • <i>Опанування</i> техніки використання правої педалі. • <i>Практичне використання</i> навичок слухового контролю під час самостійної роботи. • <i>Виконання</i> різнохарактерних п'єс з відтворенням градацій динамічних відтінків. • <i>Засвоєння та використання</i> основних аплікатурних, артикуляційних прийомів, способів звуковидобування. • <i>Виконання</i> двоголосних поліфонічних творів з відтворенням стилевих особливостей музичного твору.
8 модуль		
<ul style="list-style-type: none"> • Опрацьовує навички звуковидобування, фразування, динамічного вираження. • Грає поліфонічні твори епохи Бароко середнього рівня складності. • Демонструє розуміння та вміння слухати обидва голоси як головні. • Демонструє навички слухового контролю. 	<ul style="list-style-type: none"> • Засвоєння навичок усвідомленого самоконтролю під час чергування напруги та розслаблення руки, розуміння доцільності рухів. • Вивчення двоголосних поліфонічних творів, розвиток активного слухового контролю обох голосів. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Використання</i> різнохарактерних штрихів під час виконання музичного твору. • <i>Виконання</i> різнохарактерних п'єс з відтворенням градацій динамічних відтінків. • <i>Виконання</i> творів з ускладненою

<ul style="list-style-type: none"> • Демонструє навички виконання мелодичних ліній та фраз. • Демонструє розуміння різних музичних форм (сонатини, варіації, рондо). • Демонструє володіння навичками ансамблевої гри. • Грає невеличкі музичні п'єси з нотного листа. • Використовує редакторську аплікатуру. • Володіє основними метроритмічними малюнками. • Виконує вивчені музичні твори напам'ять. • Реалізовує набуті в процесі навчання професійні компетентності під час концертних виступів. • Має мотивацію для самостійної роботи. 	<ul style="list-style-type: none"> • Відтворення методів реалізації поліфонічних завдань (закономірності розвитку і побудови форми). • Використання навичок гри мелодії з акомпанементом, вміння слухати себе та партнера, контролюючи кожен свій рух та якість звучання. • Відтворення динамічної звукової градації від <i>pianissimo</i> (pp) до <i>forte</i> (f). • Робота над розвитком творчого самовираження, образного мислення під час виконання різноманітних за складом, характером, фактурою та технікою виконання музичних творів. • Поглиблена робота над творами великої форми (сонатина, варіації, рондо) з використанням набутих навичок. 	<p>метроритмічною будовою.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Оволодіння</i> особливостями виконання творів різних жанрів. • <i>Застосування</i> опанованих засобів музичної виразності у відтворенні художнього образу музичного твору. • <i>Засвоєння</i> навичок самостійної роботи та виявлення ініціативи під час навчального процесу.
---	--	---

III. ФОРМИ І ВИДИ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Об'єктами оцінювання є результати навчання учня / учениці та процес їх формування. Задля оцінювання з урахуванням вікових особливостей учнів 1 – 4 класів щодо можливостей оволодіння певними складниками результатів навчання треба виокремлювати **об'єктивні результати навчання** (знання та навички оперування знаннями, уміння застосовувати набутий досвід навчальних дій, досвід творчої діяльності) та **особисті надбання** (активність, ініціативність; старанність, наполегливість; комунікабельність, здатність співпрацювати; самостійність, відповідальність; ціннісні ставлення), які він/вона виявляє в процесі досягнення результату навчання, що відображено в модельній навчальній програмі.

Отримання даних, їх аналіз та формулювання суджень про результати навчання учнів здійснюють у процесі:

– **формуального оцінювання**, метою якого є відстеження особистісного розвитку учнів, процесу опановування ними навчального досвіду та побудова індивідуальної освітньої траєкторії особистості;

– **підсумкового оцінювання**, метою якого є співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими результатами навчання в розрізі компетентностей, які визначено Стандартом початкової музичної освіти.

Викладач може самостійно визначати форму, спосіб, зміст, час виконання навчально-пізнавальної діяльності і фіксувати їх.

Підсумковий контроль проводиться в першому та другому семестрах навчального року. У **першому семестрі** підсумковий контроль складається з *технічного заліку (третьа декада жовтня)* та *академічного концерту (третьа декада грудня)*. Програмні вимоги до технічного заліку та академічного концерту зазначені в табл. 2.

Таблиця 2

**Програмні вимоги до технічного заліку та академічного концерту
(за класами та відділами)**

1 класи всіх відділів	2-4 класи:	
	Інструментальні відділи	Диригентсько-хоровий відділ
1. Технічний залік: відсутній. 2. Академічний концерт: 3 твори за вибором викладача.	1. Технічний залік: 1 гама, 2 етюди. 2. Академічний концерт: поліфонічний твір та п'єса.	1. Технічний залік: 1 гама, 2 етюди. 2. Академічний концерт: поліфонічний твір та п'єса.

Підсумковий контроль другого семестру здійснюється по завершенню кожного навчального року у формі **іспиту**, на якому перевіряються досягнуті учнем результати за другий семестр та їх відповідність конкретним нормативним результатам навчання. Програмні вимоги до іспиту зазначені в табл. 3.

Таблиця 3

Програмні вимоги до іспиту за класами та відділами

1 класи всіх відділів	2 – 4 класи:	
	Інструментальні відділи	Диригентсько-хоровий відділ
– твір з ознаками підголоскової поліфонії; – рухлива або кантиленна п'єса; – твір з ознаками варіаційного розвитку.	– п'єса з ознаками підголоскової поліфонії; – твір крупної форми (одна з частин сонатини або рондо, або варіації).	– поліфонічний твір; – п'єса; – твір крупної форми (одна з частин сонатини або рондо, або варіації).

Оцінку результатів навчання слід розглядати як підсумковий показник результатів роботи не тільки за поточний навчальний рік, а й за відповідний попередній період навчання.

Під час оцінювання виступу учня на *підсумковому контрольному заході* (іспиті) необхідно враховувати такі **критерії** оцінювання рівня досягнень результатів навчання:

– оволодіння загальними навичками гри на фортепіано: правильна посадка за інструментом, координованість рухів правої та лівої руки, правильна аплікатура;

– наявність слухового контролю;

– емоційно-образне виконання твору;

– цілісне виконання музичних творів (відсутність текстових помилок);

– під час обговорення виступів учнів необхідно звертати увагу на такі **критерії**: точність виконання авторського тексту; метроритмічні та темпові

характеристики твору; жанрові та штрихові ознаки твору; емоційність виконання твору; технічний рівень виконання;

– музикальність і образність виконання.

Таблиця 4

Орієнтовний перелік творів для оцінювання за класами та відділами

1 КЛАС:

Інструментальні відділи	Диригентсько-хорові відділи
<i>Варіант 1</i>	
1. Українська народна пісня «Ой, ти, дівчино».	1. Д. Г. Тюрк «Аріозо» Фа мажор.
2. М. Любарський «Курочка».	2. О. Гедіке «Танок».
3. Ю. Щуровський «Поліфонічна п'єса».	3. І. Беркович «Коломийка».
<i>Варіант 2</i>	
1. Г. Орлянський «Зайчик».	1. Г. Ф. Телеман «П'єса» Ре мажор.
2. Н. Нижанківський «Баба і курчата».	2. Ю. Щуровський «Варіації на тему чеської пісні» Ре мажор.
3. А. Філіпенко «На містку».	3. А. Лазаренко «Колобок».
<i>Варіант 3</i>	
1. «Їхав козак на війноньку», українська народна пісня в обр. І. Берковича.	1. Українська народна пісня «Ой під горою, під перевозом» за обр. М. Лисенка.
2. В. Гіллок «Маленький сірий віслючок».	2. Ж. Ф. Рамо «Рондо» До мажор.
3. В. Курочкін «Вальс».	3. І. Беркович «Потанцюємо».
<i>Варіант 4</i>	
1. Українська народна пісня «На горі, горі» за обробкою М. Лисенка.	1. Л. ван Бетховен «Танок» До мажор.
2. І. Філіпп «Колискова».	2. Д. Г. Штейбельт. Адажіо.
3. Ю. Щуровський «Квіточка».	3. В. Шукайло. «Курчата» з Дитячого зошита «Мої іграшки».

2 КЛАС:

Інструментальні відділи	Диригентсько-хорові відділи
<i>Варіант 1</i>	
1. Й. С. Бах. Арія ре мінор («Нотний зошит А. М. Бах»).	1. «Щедрик» обр. М. Леонтовича, ред. І. Берковича.
2. І. Беркович. Варіації на тему грузинської народної пісні «Світлячок».	2. М. Степаненко. Сонатина Фа мажор.
3. С. Майкапар «Пастушок».	3. Ю. Щуровський «Горобчик».
<i>Варіант 2</i>	
1. Г. Персел. Арія ре мінор.	1. В. А. Моцарт. Контрданс Ля мажор («Лондонський зошит»).
2. Т. Хаслінгер «Сонатина» до мінор.	2. В. Кикта «Варіації на старовинну українську тему» ля мінор.
3. І. Беркін «Крокуючі поросята».	3. Ж. Колодуб «Танцювальна».
<i>Варіант 3</i>	
1. Я. Сен-Люк «Бурре».	1. Й. С. Бах. Менует соль мажор («Нотний зошит А. М. Бах»).
2. Ю. Щуровський. Сонатина-пикколо Соль мажор 1 ч.	2. І. Плейель. Сонатина Ре мажор 1 ч.
3. Л. Ревуцький «Колискова».	3. В. Селіванов «Жарт».
<i>Варіант 4</i>	
1. Ж. Колодуб «Канон» Соль мажор.	1. Українська народна пісня «Ой, під горою, під перевозом» за обр. М. Лисенка.
2. І. Беркович. Сонатина До мажор.	2. М. Клементі. Сонатина До мажор I ч.
3. В. Антонюк «Ноктюрн».	3. І. Беркович «Потанцюємо».

3 КЛАС:

Інструментальні відділи	Диригентсько-хорові відділи
<i>Варіант 1</i>	
1. Ж. Колодуб «Танок» (канон в октаву). 2. Л. ван Бетховен. Сонатина Фа мажор 1 ч. 3. В. Барвінський «Коломийка».	1. Й. С. Бах. Маленька прелюдія до мінор. 2. Й. Кулау. Сонатина До мажор I ч. 3. В. Косенко «Дощик».
<i>Варіант 2</i>	
1. Г. Персел «Арія». 2. В. А. Моцарт Варіації на тему з опери «Чарівна флейта». 3. В. Барвінський «Коломийка».	1. Й. С. Бах «Арія» ре мінор. 2. М. Степаненко. Сонатина № 4 Соль мажор. 3. Я. Степовий «Гопак».
<i>Варіант 3</i>	
1. В. Ф. Бах. Allegro moderato. 2. А. Діабеллі Сонатина Соль мажор ор. 168 № 2 (1 ч.). 3. В. Косенко «Ранком у садочку» («24 дитячі п'єси для фортепіано»).	1. Д. Ціполі. Фугетта мі мінор. 2. В. А. Моцарт Сонатина До мажор 1 ч. («Шість віденських сонатин») 3. Ж. Колодуб «Бугі-Вугі».
<i>Варіант 4</i>	
1. Ю. Щуровський «Інвенція» Ля мажор. 2. І. Андре. Сонатина До мажор. 3. В. Косенко «Мазурка» («24 дитячі п'єси для фортепіано»).	1. Й. С. Бах. Маленька прелюдія ре мінор. 2. Д. Чимароза. Сонатина Соль мажор. 3. Л. Працюк «Вальс».

4 КЛАС:

Інструментальні відділи	Диригентсько-хорові відділи
<i>Варіант 1</i>	
1. Д. Мартіні «Арія». 2. В. Кикта «Карпатська сонатина». 3. М. Степаненко. Етюд.	1. Ю. Щуровський. Прелюдія та fuga ля мінор. 2. А. Діабеллі. Сонатина Соль мажор I ч. 3. Е. Гріг «Вальс» ля мінор.
<i>Варіант 2</i>	
1. С. Павлюченко «Фугета». 2. Л. ван Бетховен. Сонатина До мажор (I ч). 3. М. Скорик «Естрадна п'єса».	1. Й. С. Бах «Маленька прелюдія» до мінор. 2. М. Клементі. Сонатина Соль мажор ор. 36 №2 (1 ч.). 3. В. Косенко «Мелодія» («Чотири дитячі п'єси»).
<i>Варіант 3</i>	
1. О. Гедіке. Інвенція. 2. Ф. Кулау. Сонатина До мажор ор. 55 № 1. 3. В. Косенко. «Дощик» («24 дитячі п'єси для фортепіано»).	1. Й. С. Бах. Маленька прелюдія мі мінор з циклу «6 маленьких прелюдій». 2. Л. ван Бетховен. Сонатина Фа мажор 2 ч. 3. Т. Афанасенко «Червоні маки» з циклу «Каталог квітів».
<i>Варіант 4</i>	
1. А. Кореллі «Сарабанда» мі мінор. 2. Ю. Щуровський. Сонатина мі мінор. 3. М. Степаненко «Вечірня мелодія».	1. Й. С. Бах. Маленька прелюдія ре мінор («Шість маленьких прелюдій») 2. Ф. Кулау Варіації Соль мажор. 3. Л. Працюк «Вальс».

IV. ОСНОВНІ ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НА ЗАВЕРШЕННЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

Іспит у 4 класі – *конкурсний*.

Учень демонструє такі навчальні результати:

– *грає* дієзні мажорні та мінорні гами до трьох знаків у межах 4 октав 2 руками, акорди тризвучні, арпеджіо короткі, хроматичну гаму від одного звуку (для учнів диригентсько-хорового відділу – виконує гами як у паралельному, так і в розхідному русі, чотирьохзвучні короткі арпеджіо на 4 октави);

– *виконує* етюди на різні види дрібної техніки, з елементами акордів, альбертієвих басів (для учнів диригентсько-хорового відділу – вивчає та виконує етюди з ускладненими метроритмічними та технічними завданнями);

– *показує* оволодіння елементарними технічними задачами у виконанні творів (гамоподібні, акордові, арпеджовані послідовності);

– *демонструє* елементарні навички володіння технікою педалізації (використання педалей пов'язане зі стилістикою виконуваних творів);

– *демонструє* знання музичної лексики – розташування звуків на нотних станах, ключі, знаки альтерації, динамічні відтінки;

– *розрізняє та грає* нескладні дводольні, тридольні та чотирьохдольні метроритмічні структури;

– *демонструє* початкові навички культури звуковидобування;

– *демонструє* елементарні навички інтонаційно-слухового контролю;

– *виконує* напам'ять поліфонічний твір з елементами імітаційної поліфонії (для учнів диригентсько-хорового відділу – вивчає та виконує поліфонічні твори з більш складною технічною, метроритмічною та мелодичною складовими);

– *виконує* напам'ять твір крупної форми (одна з частин сонатини або рондо, або варіації), знає та володіє елементарними знаннями побудови форми твору (для учнів диригентсько-хорового відділу – вивчає та виконує твори з ускладненим фактурним, метроритмічним та мелодичним розвитком);

– *виконує* п'єсу, кантиленного складу, чує та вміє будувати мелодичну лінію твору;

– *демонструє* навичку читання з нотного листа, визначає тональність твору;

– *вміє* самостійно працювати та об'єктивно оцінювати результати своєї роботи;

– *виконує* нескладні ансамблеві твори в 4 руки з учнем або викладачем.